

Gammeldaws bibelhistorie

Ridley Scotts "Exodus" er en storslået, traditionel, svulstigt selvhøjtidelig – og totalt humorforladt 2. Mosebog-filmatisering

Af Helle Sihm, filmredaktør på Dagbladenes Bureau

Filmens dobbelte titel: "Exodus - Gods and Kings" giver straks hele fire associationer: Til Ronald Maxwells minutjuse, monstrøse 2003-gigantværk om den amerikanske borgerkrig: "Gods and Generals", til Cecil B. DeMilles overdådige klassiker, "De 10 bud", der i 1956 går til kamp mod den fremstormende lille skærm hjemme i stuen, til Otto Premingers nazi-tids-nære, politisk pro-israelske "Exodus" fra 1961 og selvfølgelig til 2. Mosebog, der har titlen "Exodus" – udfrielsen.

Og hvad er det så, Scott har lavet? Afgjort et monstrøst storværk om Moses' voksne liv og virke, en bibeltro og loyal filmatisering af det gamle testaments 2. Mosebog, i hvilken Moses udfrier Israelitterne efter 400 års trældom og slaveunderkastelse i Ægypten til et frit liv i det land, deres gud har anvist dem. Men bortset fra én replik er filmen støvsuget for referencer til dagens og årtiers Israel/Palæstina-konflikt og problematik. Altså en gammeldags, "ufarlig" ca. 3.300 år gammel myte-film, helt uden opruskende nyfortolkning eller aktualitets-paralleller, som dem, den friske "Noah"-film bød på. Visuelt storslået, men også svulstigt selvhøjtidelig, uden mindste form for ironi, distance, humor eller "Gladiator"s frækt-flotte, skræmmende-skønne filmsprog.

Intro for Bibel-svage: Da det ægyptiske styre truer med at dræbe alle nyfødte drengbørn, sætter Moses' mor ham ud på Nilen i en siv-kurv. Han fiskes op af Faraos hustru og opdrages sammen med tronfølgeren, som var de brødre. Moses' ligeledes hebræiske søster, Miriam, ansættes ved hoffet. Hvor herskersønnen Ramses udvikler sig til en fej, følelseskold tyran, vokser Moses op til en fysisk såvel som psykisk ædel, modig mand. Da Moses - helt som H. C. Andersens grimme ælling - opdager, at arv er væsentligere end miljø, gener end opvækst, forkaster han rigdom, magt og luksus, loyalitet overfor herskerslægten og udstødes i ørkenen. Samtidig forkaster Scott, og dermed filmen, enhver form for farver og festlig øjenfyrd og forløber herefter udelukkende i neddæmpet grå-brunt-beige.

Ni kvarter inde kommer den så, scenen, alle Moses-film-kendere ser frem til: Moses skiller det Røde Havs vande, fører Israelitterne over, hvorefter havet kvaser og drukner Ramses' forfølgende kæmpehær. Tordnende, bragende, gråsort storslået, medrivende og imponerende, alle film- og naturkræfter for fuld udblæsning, det lange, tunge epos' dramatiske, følelsesmæssige og visuelle højdepunkt, og også scenen, hvor de to eneste moderniseringer findes: Moses' livs- og fredssymbolske vinstok-træstav er erstattet af hans dræbende spidse og skarpe sværd, der har slagtet så mange fjender, og den eneste politisk farvede, aktuelle replik lyder: "Folket, der bor i Kanaans land vil betragte os som en invasionshær!"

I de indledende sekvenser er filmen et overdådigt visuelt orgie: "Cleopatra", "Ben Hur" og "De 10 bud" lagt sammen; disse brugte deres tids nyeste teknik: WideScreen, dybdeskarphed, knaldende Technicolor og enorme statist-opbud til at overrumple publikum; Scott bruger sin og vor tids teknik: De farvefattige optagelser tilføjes fantastiske computer-effekter, gigant-dekorationer og

masseoptrin, Ægyptens plager modbydeligt livagtige, og "fordyber" det hele med 3-D-teknikken. Flot, imponerende, men blot gammeldags bibelfilm-kendinge i ny teknikforklædning, ikke forandret, nyfortolket eller aktualiseret.

Igen helt efter bibel-film-opskriften er Christian Bale en magtfuld, solid, muskel- og tros-stærk Moses, Joel Edgerton en svag, svigefuld skurkagtig Ramses, Maria Valverde en statelig trofast Moses-hustru, Zipporah, altid spændende Ben Kingsley en ukuelig hebræer-oprører, alle medvirkende præcist castet og i stand til at markere deres bibel-stereotyper gennem kamp, larm, støvskyer, massevandring.

Scott har ikke haft mod, lyst, tilladelse eller ideer til at bryde den klassiske Hollywood-episke bibelfilm-skabelon og drage paralleller til dagens, ja, det sidste halve århundredes Israel-Palæstina-konflikt eller andet relevant aktuelt. Som eneste originale indfald lader han jødernes og Moses' gud materialisere sig som en lille, velformuleret, og vældig karismatisk dreng, og det er altså ikke nyskabelse nok i en 2½ times 2. Mosebog-filmatisering.

Filmfakta

USA/GB 2014 – instr.: Ridley Scott – manus: Steven Zaillian, Adam Cooper, Bill Collage, Jeffrey Caine – medv.: Christian Bale (Moses), Joel Edgerton (Ramses), Aaron Paul (Joshua), Sigourney Weaver (Tuya), Ben Kingsley (Nun), Maria Valverde (Sefora), Tara Fitzgerald (Miriam) – 150 min. farver – dansk biografpremiere d. 25/12, 2014 – pressefotos/udlejning: 20th Century Fox

Links

<http://cinemaonline.dk/Anmeldelse/exodus.8256.html>

<http://cinemazone.dk/review.asp?id=9450&area=1>

<http://www.theguardian.com/film/2014/dec/28/exodus-gods-and-kings-review-drowned-dramatic-failings>